

ԹՂԹԱԿՅՈՒԹԻՒՆ ՊԵՏՐՈՍ ԴՈՒՐԵԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

Հանդիսի Յուլիս-Օգոստոսի թուին մեջ կարգացի առաջին մասն այն շահեկան ուսումնա-նասիրութեան զոր Պ. Սիմոն Յակոբեան նուիրած է Պետրոս Դուրեանին. նկատեցի հոն նիւթական անձնորոշիւն մը զոր աւելորդ չեմ նկատեր ուղղել. Պ. Յակոբեան իմ Դուրեանի կենսագրութիւնս կը յիշէ իբր Տ. Բարսեղ Էփսէր-ճեանէ նոյն նիւթին յատկացուած աշխատութեանէն ետքը գրուած եւ իր բոլոր տեղեկութիւնները անկից քաղած: Իրաւ է որ Էփսէր-ճեանի գրքոյը կը կրէ 1893 թուականը եւ իմ 1894, բայց ես այդ կենսագրութիւնը յորինելու գաղափարը ունեցած եւ զայն գործադրելու սկսած եմ Էփսէրճեանէն առաջ, աշխատանքս վերջացուցած եմ 1893ի աշնան երբ Փարիզ կը գտնուէի եւ զրկած եմ Թիֆլիսի Հրատարակչականին, որով եւ ո եւ է տեղեկութիւն չեմ քաղած Էփսէրճեանի գործէն զոր տպուէլէն յետոյ միայն տեսած եմ: Իմ կամքէս անկախ պատճառներով իմ աշխատանքս աւելի ուշ տպուած եւ հրատարակ ելած է քան Էփսէրճեանինը: Քիչ մը տարօրինակ ալ կը գտնեմ արդէն որ Սիմոն Յակոբեան մէկ գծի վրայ դրած ըլլայ այդ երկու կենսագրութիւնները ու թուականի առաջնութենէն խարուելով տեսակ մը նախապատուութիւն տուած ըլլայ Էփսէրճեանի գրքոյին, գրական տեսակէտով միայն տարտամ տարբերութիւն մը հաճելով մասնանիշ ընել: Էփսէրճեանի գրքոյը լեցուն է ոչ միայն «վիպական», ինչպէս կը գրէ Պ. Յակոբեան, այլ տղայական աւելորդ մանրամասնութիւններով, եւ գրուած է այնպիսի ձեւով մը, որ ոչ միայն գրականութեան հետ ո եւ է կապ չունի, այլ մերթ ակամայ զաւելտի փոխած է այդ եղբրական կեանքին պատկերացումը:

Ասկից զատ, բոլոր սրտովս ծափահարելով հանդերձ այն խանդավառ հիացման, որով Պ. Յակոբեան կը փառաբանէ մեր անմահ բանաստեղծին հանձարը, զինք կը գտնեմ անարդար Պէշիկթաշլեանի եւ Թէրզեանի համար. Պէշիկթաշլեան, խառնուածքով ու դաստիարակութեամբ տարբեր, նուազ «թարմ» չէ քան Դուրեան. անոր բանաստեղծութիւնը, իր դասական պատմութեան մէջ, բաբախուն է կենդանի գգացումով, բայց մատչելի է մասնաւորապէս հմուտ մտքերուն: Իսկ ըսել թէ Թէրզեան անհամեմատ վար է Դուրեանէն, ցոյց տալ է ան-

գիտակութիւն այն այլադան ու հմայիչ քերթողական գործին, զոր Թէրզեան արտադրած է: Դուրեան բացառիկ տեղ մը ունի անշուշտ մերօրեայ հայ բանաստեղծութեան մէջ. ինքնիկ բնազդական է անոր ներշնչումը, որով եւ աւելի յուզել. ինք նոր ծամրայ մը բացած է, նոր բանաստեղծութեան ու քերթողական լեզուի հիմնադիրն է. ասոնք ըսել պարտք է, բայց առանց նսեմացնելու մեր միւս վարպետները, որոնք մեր գրականութիւնը ճոխացուցած են անգին եւ անթառամ էջերով եւ որոնք ուրիշ տեսակէտերով առաւելութիւններ ունին Դուրեանի վրայ:

Փարիզ, 1 Սեպտ. 1921:

Ա. ՉՕՊԱՆԵԱՆ

ԱՅԼԵՒԱՅԼԸ

ՄԻՆԱՍ ԹՈՒՍԱԹԵՑԻ. — Հ. Է. Ա. 1921, էջ 37 յիշած էինք Թոխաթեցոյ գրութեանց շարքին մէջ տալ մը «ի վերայ ընդունայնութեան աշխարհի», դիտողութեամբ, թէ այն «հնագոյն տաղի մը արտագրութիւնն» կ'երեւայ աւելի, քան իւր ստեղծագործութիւնը: Այժմ կը նկատեմ, թէ այս գրութիւնը ուրիշ բան չէ, բայց եթէ համադրութիւն մը Պէշիկթաշլեանի պատմութեան ինչ թ. 977, թղ. 7բ, 8ա, 8բ, 10ա, 14բ, 15ա, 16բ): Նոր է հոս քառեակ մը միայն. «Մեռաւ նախահայրն Ադամ» սկզբնաւորութեամբ, որ չի գտնուիր «Պէշիկթաշլեանի պատմութեան» մէջ:

Հ. Ն. Ա.

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ:

Ազգ. Պատուիրակութիւնս անհրաժեշտ կը դատէ ի ձեռին ունենալ ընդհանուր ցուցակը այն բոլոր ազգայնոց որոնք, բարձրագոյն վարժարաններէ շրջանաւարտ ելած կամ մասնագիտութեան մը տեղ ըլլալով, տրամադիր են Հայաստան երթալու, երբ յառաջիկայ հաշտութեան կնքման հետ մեր երկրին կազմակերպութեան ձեռնարկուի Եւրոպական պետութեան մը կամ Ազգերու Ընկերակցութեան հոգատարութեամբ: Կը խնդրուի այդ անձերէն որ իրենց՝ 1. Տարիքն եւ ուր ծնած ըլլալին: 2. Որ դպրոցները աւարտած ըլլալին: 3. Ինչ մասնաւոր վարած ըլլալին: 4. Ամուսնացած կամ ամուրի ըլլալին: 5. Մինչեւ այսօր ինչ պաշտօն վարած ըլլալին: 6. Արդէ հասցէն: Նկատի առնելով օտկալական պէտքը, Պատուիրակութիւնս կը խնդրէ փութացնել այս տեղեկութեանց առաքումը:

Ազգ. ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԹԻՒՆ

9. Rue du Boecador, Paris.